

*Даний матеріал наводиться в
демонстративних цілях. Через це файл не
відображає повний обсяг роботи. Для отримання
цілісної інформації по цій чи іншій роботі
звертайтеся до менеджерів сайту kursach.in.ua*

ТИТУЛКА

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Об`єднання Німеччини	5
Розділ 2. Початок колоніальної експансії Німецької імперії 1884 р.	26
Розділ 3. Колоніальна політика імператора Вільгельма II	31
Висновки	39
Список джерел та літератури	43

ВСТУП

РОЗДІЛ 1

ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

До 1806 року в Центральній Європі існувало понад 200 політичних утворень з населенням яке розмовляло німецькою мовою, більшість з них були під владою Священної Римської Імперії. Вони різнились в розмірах та мали різний устрій. Поразка імперських та союзних військ Наполеона I Бонапарта у Війні другої коаліції 1799–1802 рр. яка закінчилась Люневільським та Ам'єнським мирними договорами. 1806 року в битвах при Єні та Ауерштедті, після поразки Пруссії та Росії, Наполеон наказав імператору розпустити Священну Римську імперію.

З 1804 по 1814 роки в переорганізованих німецьких державах німецький націоналізм набув актуальності. Частково у зв'язку зі спільним досвідом з'являлись аргументи, які підштовхували до визнання «Німеччини» як єдиної держави. Часто, як основа нації розглядається спільна мова, але цього разу, для об'єднання більше як двохсот політичних утворень потрібно було сприяння іншого чинника, і цим чинником стало почуття спільної справи у вивільненні від французьких загарбників та їх гегемонії, і врешті відновлення влади на рідних землях.

Поразка в Росії послабила контроль Франції за німецькими князями. 1813 року Наполеон розпочав кампанію в німецьких державах, щоб повернути їх до французьких територій; чергові Визвольні війни закінчилися битвою під Лейпцигом або Битвою народів. В жовтні 1813 року, більше 500 тисяч чоловік на протязі трьох днів брали участь в запеклих боях, що робить її найбільшою європейською битвою XIX століття. Співпраця привела до перемоги коаліції Саксонії, Росії, Швеції, Пруссії, та Австрії, і це поклало кінець влади Франції на схід від Рейну. Після поразки Наполеона, на Віденському конгресі була утворена нова європейська політико-дипломатична система в основі якої був баланс сил. Ця система перетворила Європейський континент на низку сфер

впливу які придушували прагнення та свободи певних національностей, зокрема німців та італійців. Загалом, більша частина Пруссії разом з іншими державами 1803 року були об'єднані в сфері впливу Австрійської імперії. Конгресом було створено слабкий Німецький союз (1815–1866 рр.) на чолі з Австрією.

Незважаючи на склад бундестагу, його не можна розглядати як всенародно обрану групу представників. Багато держав не мали конституції, а ті, що мали, наприклад, велике герцогство Баден, надавали право голосу на основі жорстких вимог до наявності майна, що фактично обмежило кількість виборців до невеликої частини чоловічого населення. Крім того, це непрактичне рішення не врахувало новий статус Пруссії. Хоча пруська армія і зазнала великої поразки 1806 року в битві при Єні та Аурештадті, вона ефективно виступила в битві при Ватерлоо. Відповідно, пруські лідери розраховували на помітну роль в політиці Німеччини.

Хвиля німецького націоналізму, посилена досвідом німців перебування під наполеонівським правлінням, об'єднавшись, спочатку, з лібералізмом, змінила політичні, соціальні та культурні відносини в німецьких державах. В цьому контексті, можна виявити його корені в досвіді німців перебування під правлінням Наполеона. Студентські Бурши та популярні демонстрації, як у Вартбурзі в жовтні 1817 р., сприяли посиленню почуття єдності серед німецькомовних мешканців центральної Європи. Крім того, приховані, а інколи і явні обіцянки, дані під час Визвольної війни породили очікування народного суверенітету та широкої участі в політичному процесі, обіцянки, які значною мірою залишились невиконаними після досягнення миру. Агітація студентських організацій призвела до того, що такі консервативні лідери, як Клеменс Венцель, князь фон Меттерніх стали побоюватись зміцненню національної самосвідомості; за вбивством німецького драматурга Августа фон Коцебу в березні 1819 р. студентом-радикалом, прибічником національної єдності були ухвалені Карлсбадські декрети 20 вересня 1819 р., які придушували інтелектуальне лідерство

РОЗДІЛ 2

ПОЧАТОК КОЛОНІАЛЬНОЇ ЕКСПАНСІЇ НІМЕЦЬКОЇ ІМПЕРІЇ

1884 р

Внутрішня політика Бісмарка відіграла велику роль у встановленні авторитарної політичної культури Kaiserreichu. Напівпарламентський уряд Німеччини здійснював відносно плавну економічну і політичну індустріалізацію країни зверху.

Прогресуюча індустріалізація Німеччини призвела до того, що місцеві виробники не лише почали витіснити з внутрішнього ринку британський імпорт, але також почали конкурувати з британською промисловістю за кордоном, особливо в США. Німеччина стала домінуючою економічною силою на континенті і була другим найбільшим експортером після США. Під час I Світової Війни (1914—1918) Німецька економіка перепрофільовувалась на військові потреби, а саме: виробництво гвинтівок (Gewehr 98), пістолетів (P08 Пістолет Люгера), кулеметів (Кулемет Максима), мінометів (Minenwerfer), і артилерійських снарядів. Імперська Німеччина була лідером у фізиці і хімії того часу, тож третину усіх Нобелівських премій отримали німецькі винахідники і дослідники. Після досягнення формального об'єднання в 1871, Бісмарк присвятив багато уваги ідеї національної єдності за прусською ідеологією. Можна підсумовувати ідеологію Бісмарка під чотирма завданнями: Культуркампф, соціальна реформа, національне об'єднання і Малонімецький шлях об'єднання Німеччини.

Після об'єднання католицьких німецьких держав на півдні і деяких областей на сході, католики, утворили Католицьку Центристську Партію Німеччини, яка була головною загрозою об'єднанню. Південні католики, були більш пов'язані з сільським господарством, ніж протестанти на півночі, тому індустріалізація і розвиток торгівлі привели до зубожіння селянства, ремісників, духовництва і правлячої аристократії маленьких держав.

Католицькі установи були обмежені і суспільство було захищено від католицького впливу урядом Бісмарка. Після 1878, боротьба проти соціалізму об'єднала Бісмарка з Католицькою Партією Центру, припинивши Культуркампф, який привів до підсилення, а не ослаблення католицизму в Німеччині.

Щоб підтримати робочий клас і ослабити вплив соціалістичних груп, Бісмарк неохоче здійснював ряд соціальних реформ. Системи соціального страхування, встановлені Бісмарком (охорона здоров'я в 1883, страхування від нещасного випадку в 1884, страхування від непрацездатності і за віком у 1889) у той час були найбільшими у світі і, деякою мірою, все ще існують в Німеччині сьогодні. Фрідріх фон Гаєк переконаний, що, саме ці реформи привели до націонал-соціалізму. Зусилля Бісмарка також були направлені на вирівнювання величезних відмінностей між німецькими державами, які розвивалися самостійно протягом сторіч. Особливу увагу приділялася законодавству.

Протягом правління Бісмарка існувало два бачення того, які землі має охопити Німецька Імперія. Першим був Великонімецький шлях об'єднання Німеччини, а другим, якого дотримувався сам Бісмарк, був Малонімецький шлях об'єднання Німеччини. нім. Großdeutschland (Великонімецький шлях об'єднання Німеччини) підтримувався німецькими лібералами і пангерманістськими націоналістами і означав, що Німеччина повинна бути всеосяжною державою для всіх німців, зокрема й для австрійців (дехто бажав всю Австро-Угорську імперію, дехто тільки Німецькі Австрійські землі). нім. Kleindeutschland (Малонімецький шлях об'єднання Німеччини) підтримувався Бісмарком і пруськими консерваторами і переважно обмежувався землями, що вже увійшли до складу імперії. Поняття нім. Kleindeutschland включало мільйони не німців (переважно поляків), її прихильники вважали, що включення всієї Австро-Угорщини до Німеччини призведе до дестабілізації Німецької держави завдяки величезній кількості етнічних меншин Австро-Угорщини. Також, пруські

прихильники нім. *Kleindeutschland* в значній мірі боялися, що навіть об'єднання з Німецькою Австрією, тобто лише німецькими землями, ослабить прусський вплив у Німеччині і істотно збільшить чисельність католиків в державі, де вже існувала напруга між протестантською Північчю і католицьким Півднем, який держава хотіла асимілювати. нім. *Kleindeutschland* був важливим елементом політичних справ Німецької Імперії і є абсолютним контрастом з політикою Нацистської Німеччини яка стверджувала, що є наступником Німецької Імперії. Нацистська Німеччина слідувала шляхом пангерманізму, наближаючись до ідеї нім. *Großdeutschland*, при цьому знищили прусську гегемонію в Німеччині на користь централізованої і тоталітарної держави.

Одним з ефектів політики об'єднання було усуненням використання інших мов, крім німецької, із суспільного життя, із шкіл і академій з умисним тиском на ненімецьке населення, з метою онімечити його або вигнати з країни. Політика германізації часто мала зворотний ефект — стимулювала опір, зазвичай у формі домашнього навчання і щільнішої єдності в групах меншини. Германізація поляків була спрямована проти значної польської меншини імперії, що її Пруссія отримала під час поділів Речі Посполитої. Було прийнято закони, що забороняли полякам будувати будинки на територіях, захоплених при поділах Польщі, обмежено право говорити польською в суспільних місцях і в 1908 був прийнятий закон, що дозволяв вигнання поляків з їх будинків.

Урядом в 1885 були встановлені і впроваджені закони щодо передачі землі, що була у власності поляків, німецьким колоністам. Проте, поляки заснували власну організацію, щоб захистити себе від комісії Німецького поселення. У 1880-х було проведено масове вигнання приблизно 24,000 поляків, які не мали німецького громадянства, до Російської Польщі. Цей акт сильно критикувався лівацькими німецькими політичними партіями і Бісмарком безпосередньо, але останній турбувався про можливість поширення «революційних елементів» серед поляків з Російської Польщі. Польські організації пробували боротися за свої права, але без успіху, і хоча деякі

польські активісти були вибрані у Рейхстаг, їх завжди переважали кількістю вороже налаштовані німецькі представники. Цілком різні історії законодавства і судової системи створювали величезні труднощі особливо для національної торгівлі, поки не був введений загальний торговий кодекс у 1861 (який був пізніше дещо перероблений для Імперії і, з великими змінами, все ще діє сьогодні).

У 1871, був введений загальний Кримінальний Кодекс (Reichsstrafgesetzbuch); у 1877, загальне судочинство були встановлене в придворній системі (Gerichtsverfassungsgesetz), цивільних процесах (Zivilprozessordnung) і кримінальних процесах (Strafprozessordnung). У 1873 відбулися зміни у конституції, що дозволило Імперії замінити різні і дуже відмінні Цивільні Кодекси держав. У 1881, була заснована перша комісія для введення загального Цивільного Кодексу для всієї Імперії. Величезна праця, яку зробило Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) є можливо однією з вражаючих законодавчих робіт світу; він діє з 1 січня 1900. Про якість кодексу говорить те, що він увесь, хоча з багатьма поправками, діє і сьогодні.

Німеччина взяла участь у загарбанні колоній доволі пізно — в середині 80-х років XIX сторіччя. Але це не завадило їй придбати доволі значні володіння в Африці, Азії і Океанії.

У Африці це — Того, Камерун, Німецька Східна Африка і Німецька Південно-Західна Африка.

- Того — з кінця XIX — початку XX сторіччя разом с частиною Гани — німецька колонія.
- Камерун — з кінця XIX сторіччя — протекторат Німеччини.
- Німецька Східна Африка — континентальна частина Танзанії (Танганьїка), Руанда і Бурунді.
- Німецька Південно-Західна Африка — Намібія. З 1884 г. — німецький протекторат.

В Азії — порт Циндао (Кайтчоу) на півострові Шаньдун, захоплений в 1897 році, а потім «орендований» у китайського уряду на 99 років.

- Німецька Нова Гвінея
- Нова Гвінея. З середини 1880-х р. північно-східна частина острову колонізована Німеччиною.
- Науру. З 1888 року — частина німецького протекторату Нова Гвінея.
- Палау. З 1899 року — німецька колонія.
- Маріанські острови продані Іспанією Німеччині в 1889 році.
- Маршаллові острови захоплені в 1885 році. З 1886 року — німецький протекторат.
- Каролінські острови також куплені в Іспанії.
- Західне Самоа. В кінці XIX сторіччя захоплене Німеччиною.

Конференція в Конго 1884-1885 в Берліні заклала основу для боротьби за Африку та колоніального поділу континенту.

Підйом німецького імперіалізму і колоніалізму співпав з останнім етапом "боротьби за Африку", під час якого заповзятливі німецькі особи, а не державні органи, змагалися з іншими вже встановленими колоніями і колонізаторськими підприємцями. Німці включилися в гонку за останні незвідані території в Африці і на Тихому океані, які ще не були колонізованими, конкуренція за колонії, таким чином збільшувалась.

Німці намагались створити перші комерційні підприємства в 1850 і 1860 в Західній Африці, Східній Африці, та на острові Самоа. Німецькі торговці і купці почали з'являтися в Африканському Камеруні і на узбережжі навпроти Занзібару.

РОЗДІЛ 3

КОЛОНІАЛЬНА ПОЛІТИКА ІМПЕРАТОРА ВІЛЬГЕЛЬМА II

Після смерті свого батька, що царював лише три місяці, Вільгельм вступив на престол 15 червня 1888 Першим його маніфестом було гаряче відозву до армії і флоту, в якому він вказав на свою тісну нерозривний зв'язок з військом, на військову славу своїх предків, на незабутній образ свого діда як полководця і на свою рішучість підтримати честь і славу армії. Як би доповненням до цього маніфесту послужила імперіалістична промова ним 16 серпня того ж року при відкритті пам'ятника принцу Фрідріху-Карлу во Франкфурте-на-Одері, в якій він заявив, що «краще покласти на місці всі 18 корпусів німецької армії і 42 мільйони німецького народу, ніж відмовитися від будь-якої частини територіальних придбань Німеччини».

Зовнішні справи звернули на себе увагу молодого імператора перш за все. Щоб зміцнити зв'язок з дружніми і союзними державами, він став об'їжджати європейські двори і вступати в особисті стосунки з монархами великих і малих держав. Він неодноразово відвідував Росію (у липні 1888 і в серпні 1890), Швецію, Австрію, Італію та Англію, де королевою Вікторією зведений був у звання почесного адмірала англійського флоту, яким вельми пишався [2]. Вільгельм побував також у Данії, Голландії, Константинополі і нарешті в Афінах, де був присутній на одруженні своєї сестри з грецьким наслідним принцом.

Вільгельм II найбільше відомий активним зовнішньополітичним курсом Німеччини. Зовнішня політика Німеччини в перші два роки царювання імператора була сильно обмежена особистим впливом Бісмарка. Найбільш яскраво це виразилося у так званій справі Вольгемута - конфлікт, який виник у квітні 1889 у зв'язку з арештом в Швейцарії німецького поліцейського чиновника. Бісмарк був готовий приступити до перегляду питання про становище Швейцарії серед європейських держав, однак за

ВИСНОВКИ

У результаті нашого дослідження ми прийшли до наступних висновків:

1871-1888 рр.. пов'язаний з «ерою О. Бісмарка». Рейхсканцлер знехотя вів Німеччину по дорозі колоніальної експансії, оскільки більш пріоритетною для нього залишалася «континентальна» - європейська дипломатія. Бісмарк цілком був поглинений тим, щоб зберегти створену ним Німецьку імперію і уникнути війни з якою-небудь європейською державою або коаліцією держав. У зв'язку з цим він: 1) зміцнював сухопутні сили на випадок можливого іноземного вторгнення, 2) «дружив» з найсильнішим континентальним державою - Росією, 3) уклав союз з Австрією у 1879 р., союз з Італією в 1882 р. (створивши Троїстий союз), щоб мати союзників у разі війни на два фронти - з Росією чи Францією, 4) всіляко заохочував колоніальну експансію Франції в Африці та Азії, щоб відвернути французів від думки про «реванш», про повернення Ельзасу та Лотарингії. Маючи такий підхід до зовнішньої політики, Бісмарк дуже неохоче йшов на створення німецьких колоній, щоб, у свою чергу, не ризикувати небезпечними сварками з великими державами.

Під сильним тиском великих торгово-фінансових і промислових кіл «залізний канцлер» змушений був погодитися на створення в Африці і Океанії німецьких торгових колоній. При цьому він відразу домовився, що імперія відмовляється забезпечувати їх військовою підтримкою, тому що не може відволікати сили з європейського континенту перед обличчям загроз з боку сусідів. Цінність колоній для Бісмарка показало англо-німецьке Занзібарська угода, за якою рейхсканцлер обміняв африканський протекторат Віту на стратегічно важливий для Європи район Гельголанд. Колонії часто служили Бісмарку розмінною картою для реалізації національних інтересів Німеччини у Європі.

1888-1914 рр., Пов'язаний з вільгельмівської епохою. На відміну від Бісмарка новий кайзер марив не європейської, а «світовою політикою». У

зв'язку з цим розширення колоніальних володінь Вільгельм II надавав особливого значення:

1) Колонії розглядалися як засіб посилення престижу Німеччини на міжнародній арені;

2) Будівництво потужного військово-морського флоту було в першу чергу націлено на проведення широкомасштабної колоніальної експансії;

3) За всіма напрямками Німеччина проводила агресивну колоніальну політику, йдучи шляхом відкритих зіткнень з провідними імперіями: з Британською під час підтримки бурів в 1899 р., з Французькою в період Марокканських криз 1905 і 1911 рр.. При Вільгельмі II Німеччина побудувала Багдадську залізну дорогу для проникнення на Близький Схід і перейшла до практичної реалізації плану «трьох Б», який передбачав встановлення німецького контролю над територією по лінії «Берлін - Багдад - Басра».

4) Принципово інший стала схема управління та експлуатації колоній, що було пов'язано зі збільшенням числа монополій, зацікавлених в них. При Вільгельмі імперія орієнтувалася на створення постійних торговельно-промислових, добре захищених колоній, які мають свою спеціалізацію.

З метою ефективного управління ними в адміністративний апарат вводилися банкіри і промисловці, які краще уявляли потенціал рентабельності колоній, розміщували тут свої капітали, збагачуючись, а й розвиваючи колонії. Держава брала активну участь в експлуатації колоній, субсидуючи численні проекти із будівництва залізниць, створення промислових підприємств і банків.

У 1871-1914 рр.. у Німеччині виникли й успішно діяли численні політичні, професійні, економічні, релігійні, культурно-просвітницькі союзи і суспільства, активно пропагували ідею про необхідність розширення «життєвого простору» для німців і проведення широкомасштабної колоніальної експансії. Центральний союз німецьких промисловців, Конфедерація промисловців, Ганзейська ліга, Німецький з'їзд представників торгівлі і Центральний союз торгової географії та сприяння німецьким

інтересам за кордоном були організаціями, через які фінансово-промислова еліта Німеччини чинила тиск на уряд, вимагаючи політики колоніальних захоплень. З ініціативи фінансово-промислової та інтелектуальної еліти в 1891 р. була створена організація, яка зіграла найважливішу роль у пропаганді німецького колоніалізму. Це був Пангерманський союз, який координував діяльність Флотського, Оборонного і Військового спілок. Перший займався агітацією на підтримку будівництва потужного ВМФ і нарощування військово-морських озброєнь, другий - мав великий вплив на школу, пропагував необхідність військового навчання громадян та збільшення сухопутної армії, третій - був дітищем німецької інтелігенції і розробляв теоретичне обґрунтування колоніальної експансії Німеччини. У цілому, саме ці суспільства зіграли вирішальну роль у тому, що Німеччину в кінці XIX - початку XX ст. захлеснула колоніальна «лихоманка».

В арсеналі колоніальної ідеології Німецької імперії існували різні теорії, що обґрунтовують або виправдовують необхідність колоніальних захоплень. З великим ступенем умовності їх можна розділити на:

1) Расові, які вели мову про перевагу німців над іншими народами, про їх потенційної перемоги в боротьбі за виживання, в яку втягнуті всі живі істоти, люди, народи, держави (Вольтман, Вольф, Ваше де Лапуж, Чемберлен та ін.)

2) Геополітичні. Найбільш яскравою з них є теорія географа Фрідріха Ратцеля необхідності розширення і природних, і політичних кордонів Німеччини.

3) Економічні ґрунтувалися на економічній складовій суспільного життя Німеччини (Ліст, Фабрі, Зомбарт). Згідно з ними, зростання промисловості призведе до збільшення чисельності населення країни і в результаті виникне надлишок населення. Рішення потенційних проблем, пов'язаних із зайвою населенням, бачилося у захопленні колоній і масове переселення німців у Замора.

4) мілітаристські спиралися на пруські військові традиції і вели мову про те, що ментальний бойовий дух німців, їх любов до військової сили повинні постійно культивуватися. Цій меті і повинна служити агресивна широкомасштабна політика колоніальних захоплень (Клаузевіц та ін).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ